

Uwaga. W teście mogą znaleźć się zadania, których rozwiązanie polega na wyborze **dokładnie jednej** dobrej odpowiedzi (zadania pojedynczego wyboru), bądź zadania **wielokrotnego wyboru**, których rozwiązanie polega na ustosunkowaniu się do czterech możliwych odpowiedzi na pytanie.

Na przykład:

1. Który z wymienionych niżej prezydentów Polski sprawował swój urząd przez pełne dwie kadencje?
[tylko jedna poprawna odpowiedź]
A) Wojciech Jaruzelski
B) Lech Wałęsa
 C) Aleksander Kwaśniewski
D) Lech Kaczyński
2. Który z wymienionych niżej prezydentów Polski po zakończeniu kadencji ubiegał się o ponowny wybór na ten urząd?
TAK NIE a) Wojciech Jaruzelski
 TAK NIE b) Lech Wałęsa
 TAK NIE c) Aleksander Kwaśniewski
TAK NIE d) Lech Kaczyński

1. Te same zjawiska lub problemy mogą być przedmiotem analizy w różnych dziedzinach nauki. Problem przemocy w rodzinie może być przedmiotem zainteresowania socjologii, psychologii, prawa, medycyny (psychiatrii) i biologii, a także innych nauk. Który z poniższych problemów badawczych najlepiej wpisuje się w zakres zainteresowania socjologa?

[tylko jedna poprawna odpowiedź]

- A) Badanie związku między poziomem testosteronu we krwi mężczyzn a przejawianą przez nich skłonnością do agresji względem partnerki.
- B) Badanie związku między ilorazem inteligencji mężczyzn a przejawianą przez nich skłonnością do agresji względem partnerki.
- C) Badanie związku między poziomem wykształcenia mężczyzn a przejawianą przez nich skłonnością do agresji względem partnerki.
- D) Badanie związku między wzrostem i wagą mężczyzn a przejawianą przez nich skłonnością do agresji względem partnerki.

2. Zgodnie ze „Słownikiem Języka Polskiego PWN” paradoks to „rozumowanie pozornie oczywiste, ale skutek zawartego w nim błędu prowadzące do wniosków jawnie sprzecznych ze sobą lub z uprzednio przyjętymi założeniami”. Taki paradoks będziemy nazywali „paradoksem logicznym” (w odróżnieniu od np. „paradoksu językowego” lub paradoksu w znaczeniu „zaskakującego twierdzenia sprzecznego z przyjętą powszechnie opinią”).

Wskaż, które z poniższych zdań ma charakter „paradoksu logicznego”:

[tylko jedna poprawna odpowiedź]

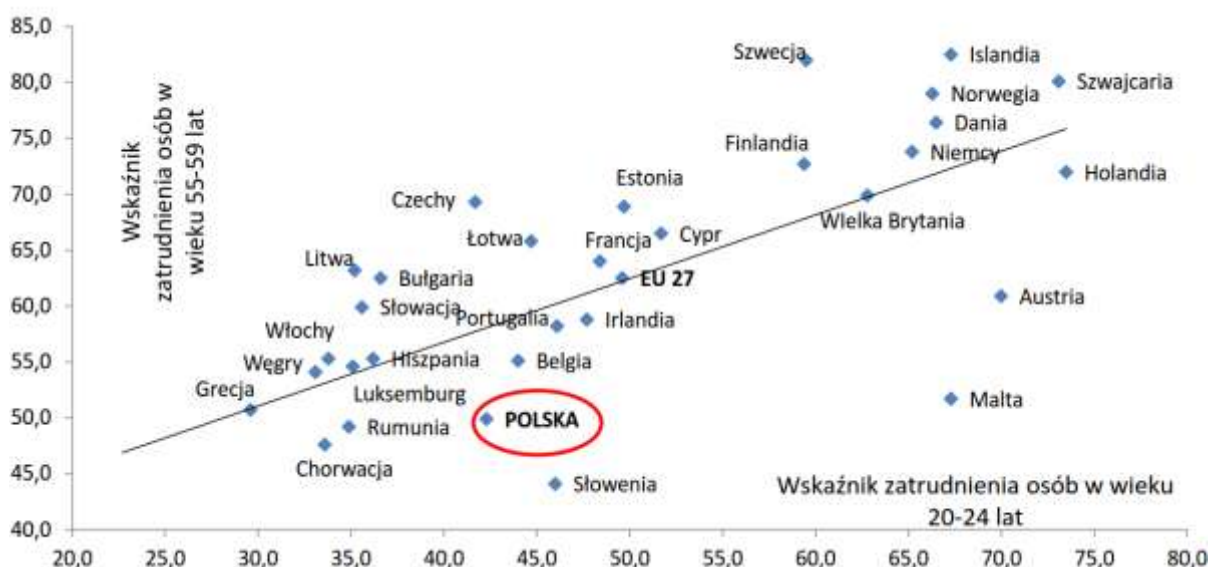
- A) W Polsce kobiety, mimo że przeciętnie są wykształcone lepiej niż mężczyźni, rzadziej obejmują kierownicze stanowiska
- B) Jeżeli kłamca mówi, że kłamie, to mówi prawdę, zatem nie jest kłamcą
- C) W matematyce krzywa może być prosta, a zmienna może być stała
- D) Wzrost przeciętnego poziomu dochodów robotników w pewnych sytuacjach prowadzi do zmniejszenia się odsetka młodzieży pochodzenia robotniczego zdobywającej wyższe wykształcenie.

3. „Rola społeczna” to zbiór praw i obowiązków wiążących każdego, kto zajmuje daną pozycję społeczną, bez względu na jego cechy osobiste. Pojęcie to obejmuje:

- TAK NIE a) studenta
- TAK NIE b) hobbystę
- TAK NIE c) pacjenta
- TAK NIE d) hipochondryka

4. Jednym z używanych przez socjologów źródeł danych są **dane urzędowe**, czyli dane pochodzące z oficjalnych dokumentów, spisów i rejestrów publicznych, prowadzonych przez państwowe urzędy statystyczne lub organy administracji. Ich zaletą jest relatywnie wysoka wiarygodność, a także fakt, że są one dostępne dla badaczy bez ponoszenia dodatkowych kosztów. Często jednak dane te nie dostarczają informacji, które są szczególnie interesujące dla socjologa. W którym z podanych niżej przypadków wykorzystanie danych urzędowych byłoby **niecelowe**?
[tylko jedna poprawna odpowiedź]
- A) Badanie zmian „ciemnej liczby przestępstw” (przestępstw, których popełnienie nie zostało zgłoszone ani wykryte przez organy wymiaru sprawiedliwości).
 - B) Badanie zmian współczynników dzietności (przeciętna liczba dzieci urodzonych przez kobietę w całym okresie rozrodczym).
 - C) Badanie zmian poziomu wynagrodzeń pracowników sektora prywatnego
 - D) Badanie zmian sytuacji mieszkaniowej rodzin (przeciętna liczba osób mieszkających w jednym mieszkaniu)
5. Status społeczny przypisany jest pochodną cech jednostki takich jak wiek, płeć, pochodzenie klasowe lub etniczne. Status społeczny osiągnąć jest rezultatem działań podejmowanych przez jednostkę. Wskaż, które z poniższych określi odnosi się do statusu osiąganego.
[tylko jedna poprawna odpowiedź]
- A) dziecko z rodziny inteligenckiej
 - B) hrabia
 - C) menedżer wielkiej korporacji
 - D) rolnik „z dziada pradziada”
6. „Prawda zawsze leży pośrodku”. Zdanie to wyraża:
[tylko jedna poprawna odpowiedź]
- A) odwieczne prawo natury
 - B) jedno z podstawowych twierdzeń metodologii nauk
 - C) przekonanie potoczne
 - D) jedno z podstawowych twierdzeń socjologii
7. W pewnej firmie **zarobki** są funkcją **stażu pracy**. Która z wymienionych niżej sytuacji na pewno **nie może** zajść w tej firmie? (Termin „funkcja” rozumiemy tak, jak jest to przyjęte w matematyce).
[tylko jedna poprawna odpowiedź]
- A) Dwóch pracowników o różnym stażu zarabia tyle samo.
 - B) Pracownik o długim stażu zarabia mniej od pracownika nowozatrudnionego.
 - C) Wszyscy pracownicy firmy zarabiają tyle samo.
 - D) Dwóch pracowników o takim samym stażu ma różne zarobki.

8. Na przedstawionym niżej wykresie pokazano wskaźnik zatrudnienia (odsetek osób zatrudnionych wśród osób z danej kategorii wiekowej) osób starszych (w wieku 55-59) oraz osób młodych (w wieku 20-24 lata). Które z poniższych interpretacji tych danych są poprawne?

Źródło: MPiPS

TAK	NIE	a) Można zaobserwować następującą tendencję: w krajach, w których stopa zatrudnienia osób starszych jest wyższa, także wskaźnik zatrudnienia osób młodych przyjmuje zwykle większe wartości.
TAK	NIE	b) Można zaobserwować następującą tendencję: w krajach, w których stopa zatrudnienia osób starszych jest niższa, wskaźnik zatrudnienia osób młodych przyjmuje zwykle większe wartości.
TAK	NIE	c) Na podstawie przedstawionych danych można wnioskować, że pracujące osoby starsze „wypierają” z rynku pracy młodych, którzy chcą pracować.
TAK	NIE	d) W porównaniu z większością krajów przedstawionych na wykresie wskaźniki zatrudnienia zarówno osób starszych jak i młodszych w Polsce są stosunkowo niskie.

9. Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego 2021, w 89% rodzinach posiadających dzieci liczba dzieci wynosiła jedno lub dwoje, zaś w 11% - troje lub więcej. Przyjmując upraszczające założenie, że wszystkie dzieci w Polsce wychowują się w swoich rodzinach, wobec tego:

[tylko jedna poprawna odpowiedź]

- A) Dzieci z rodzin mających jedno lub dwoje dzieci stanowią 89% ogółu dzieci.
- B) Dzieci z rodzin mających jedno lub dwoje dzieci stanowią mniej, niż 89% ogółu dzieci.
- C) Dzieci z rodzin mających jedno lub dwoje dzieci stanowią więcej, niż 89% ogółu dzieci.
- D) Na podstawie podanej informacji nie da się określić, czy dzieci z rodzin mającej jedno lub dwoje dzieci stanowią mniej, czy więcej niż 33% ogółu dzieci.

10. Wiadomo, że 40% pracowników pewnej firmy to kobiety; wiadomo również, że 30% pracowników tej firmy pali papierosy. Kobiety-palaczkę stanowią 15% pracowników firmy. Jaki odsetek w grupie mężczyzn stanowią palacze? [tylko jedna poprawna odpowiedź]

- A) Na podstawie podanych informacji nie da się tego ustalić.
- B) 15%
- C) 25%
- D) 30%

11. Niech A oznacza zbiór ssaków, zaś B oznacza zbiór czworonogów. Do którego z poniższych zbiorów **nie należy** człowiek? ($A \cap B$ oznacza iloczyn, $A \cup B$ sumę, $A - B$ różnicę zbiorów A i B)
[tylko jedna poprawna odpowiedź]

- A) $A \cup B$
- B) $A \cap B$
- C) $A - B$
- D) $A \cap (A - B)$

12. Które z poniższych zjawisk należą do przyczyn starzenia się polskiego społeczeństwa (tj. zwiększania się procentowego udziału ludności ze starszych grup wieku)?

TAK	NIE	a) Zmniejszenie się liczby urodzeń
TAK	NIE	b) Wydłużanie się życia ludzkiego
TAK	NIE	c) Przesunięcie granicy wieku emerytalnego
TAK	NIE	d) Emigracja zagraniczna młodych ludzi

13. Poniższe pytanie dotyczy znanej gry liczbowej „Lotto” (osobom, które się z nią nie spotkały wyjaśniamy, że polega ona na losowaniu 6 liczb spośród liczb od 1 do 49, przy czym każda liczba ma takie samo prawdopodobieństwo wylosowania; losowania Lotto odbywają się trzy razy w tygodniu – we wtorki, czwartki i w soboty).

Rozpatrzmy trzy zdarzenia:

- Zdarzenie A: W najbliższy wtorek wylosowane zostaną liczby 1, 2, 3, 4, 5, 6.
- Zdarzenie B: W najbliższy wtorek zostaną wylosowane liczby 6, 14, 22, 28, 31, 46.
- Zdarzenie C: W najbliższy wtorek zostaną wylosowane dokładnie te same liczby, co tydzień wcześniej.

Które spośród tych zdarzeń jest najbardziej prawdopodobne?

[tylko jedna poprawna odpowiedź]

- A) Zdarzenie A
- B) Zdarzenie B
- C) Zdarzenie C
- D) Zdarzenia A, B i C są równie prawdopodobne

14. Jednym z zadań badacza, prowadzącego badania społeczne, jest dobre zdefiniowanie „wskaźników” – prostych, łatwych do zaobserwowania lub zmierzenia zjawisk czy cech, pozwalających np. zakwalifikować badaną jednostkę do jakiejś szerszej kategorii. Wskaźnikiem „zamożności” może być na przykład posiadanie jakiegoś sprzętu w gospodarstwie domowym. Dobry wskaźnik to taki, który pomimo swojej prostoty rzadko się „myli” – a więc w tym przykładzie powinny być to takie dobra, których posiadanie rzeczywiście odróżnia ludzi „zamożnych” od „niezamożnych”, niezależnie od tego, czy mieszkają na wsi czy w mieście itp. Który z poniższych wskaźników najlepiej w polskich warunkach posłuży do wyznaczenia kategorii „zamożnych rodzin”?

[tylko jedna poprawna odpowiedź]

- A) Posiadanie samochodu osobowego.
- B) Wyposażenie kuchni w zmywarkę do naczyń.
- C) Zamieszkiwanie w domu jednorodzinnym (a nie w mieszkaniu w bloku lub kamienicy).
- D) Wyposażenie nastoletnich dzieci w telefony komórkowe.

15. Wskaż poprawne uporządkowanie chronologiczne

[tylko jedna poprawna odpowiedź]

- A) wybór Karola Wojtyły na papieża – powstanie Solidarności – „wydarzenia czerwcowe” w Radomiu i Ursusie - wprowadzenie stanu wojennego 13 grudnia
- B) powstanie Solidarności – „wydarzenia czerwcowe” w Radomiu i Ursusie - wybór Karola Wojtyły na papieża - wprowadzenie stanu wojennego 13 grudnia
- C) wybór Karola Wojtyły na papieża– „wydarzenia czerwcowe” w Radomiu i Ursusie - wprowadzenie stanu wojennego 13 grudnia – powstanie Solidarności
- D) „wydarzenia czerwcowe” w Radomiu i Ursusie - wybór Karola Wojtyły na papieża – powstanie Solidarności – wprowadzenie stanu wojennego 13 grudnia

16. Kontrola społeczna to środki, które społeczeństwo wykorzystuje do subordynowania swoich członków. Formalna kontrola społeczna opiera się na zapisach regulaminów organizacji i przepisach prawa. Nieformalna kontrola społeczna opiera się na zwyczajach i obyczajach. Która z poniższych sytuacji opisuje zastosowanie nieformalnej kontroli społecznej?

[tylko jedna poprawna odpowiedź]

- A) Dostajesz mandat za przekroczenie ulicy w niedozwolonym miejscu
- B) Dostajesz ocenę niedostateczną za nieprzygotowanie się do zajęć
- C) Musisz zapłacić karę za przetrzymanie książki z Biblioteki Uniwersyteckiej
- D) Sąsiadka powiedziała twoim rodzicom o hucznej imprezie, jaką urządziłeś/łaś przedwczoraj pod ich nieobecność

17. Poniższa tabela obrazuje pewną zależność w procesie demokratyzacji. Co wynika z przedstawionych w niej danych?

Produkt narodowy brutto na głowę (w dolarach) w roku 1976	Liczba krajów				Procent krajów, które przeszły demokratyzację lub liberalizację w latach 1974-1989, nie wliczając krajów, które w 1974 były już demokratyczne
	demokratycznych w roku 1974	w których wystąpiły procesy demokratyzacji lub liberalizacji w latach 1974-1989	niedemokratycznych	ogółem	
Poniżej 250	1	2	31	34	6 %
250-1000	3	11	27	41	29 %
1000-3000	5	16	5	26	76 %
Powyżej 3000	18	2	3	23	40 %
Razem	27	31	66	124	32 %

Źródło: S. Huntington, Trzecia fala demokratyzacji

- TAK NIE a) W latach 1974-1989 demokratyzowały się kraje najbogatsze.
- TAK NIE b) Większość krajów ubogich to kraje niedemokratyczne.
- TAK NIE c) Bogate kraje niedemokratyczne nie są liczne.
- TAK NIE d) Spośród krajów, które w roku 1976 miały produkt narodowy brutto na głowę między 250 a 3000 dolarów procesom demokratyzacji podlegały raczej bogatsze niż biedniejsze.

18. Zasadniczo badania ilościowe to badania nastawione na pomiar i wyjaśnienie związków przyczynowych między różnymi zjawiskami społecznymi. Badania jakościowe są nastawione na zrozumienie danego zjawiska społecznego w jego specyficznym kontekście. Badacze ilościowi posługują się chętnie ankietą, badacze jakościowi - obserwacją i wywiadem pogłębionym. Które z poniższych badań ma charakter zasadniczo jakościowy?

[tylko jedna poprawna odpowiedź]

- A) telefoniczne badanie reprezentatywnej grupy respondentów pod kątem preferencji muzycznych
- B) badanie wpływu wykształcenia matki na oceny z matury uzyskiwane przez uczniów w województwie mazowieckim
- C) badanie sposobów użytkowania smartfonów przez młode kobiety (16-25 lat) na podstawie obserwacji ich zachowania w kawiarniach
- D) sondaż wyborczy

